

Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen

jaarverslag 2018

Colofon

Jaarverslag 2018

© Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen

Fred. Roeskestraat 103

1076 EE Amsterdam

T 088 730 5444

E lob@begraafplaats.nl

W www.begraafplaats.nl

Inhoudsopgave

1 algemeen

- 1.1 leden
- 1.2 bestuur
- 1.3 bedrijfsbureau

2
2
3
4

2 kennis, advies en informatie

- 2.1 digitale vraagbaak
- 2.2 algemene ledenvergaderingen
- 2.3 regionale ledenbijeenkomsten
- 2.4 kwaliteitszorg
- 2.5 week van de begraafplaats
- 2.6 LOB-studiedag
- 2.7 vakblad
- 2.8 website
- 2.9 overige publicaties, pers en media
- 2.10 grafkostenonderzoek

5
5
5
5
6
6
7
7
8
8

3 belangenbehartiging en vertegenwoordiging

- 3.1 ombudsman
- 3.2 natuurbegraafplaatsen
- 3.3 tot slot

9
9
9
10

Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen

jaarverslag 2018

Rondleiding tijdens de Week van de Begraafplaats op Oud Eik en Duinen in Den Haag

1. algemeen

Het afgelopen jaar was een bewogen jaar voor de LOB. Op 28 mei overleed na een ziekbed van een half jaar onze managementassistent Carolien Kerlen. In mei legde Henry Keizer tijdelijk zijn werkzaamheden als voorzitter van de LOB neer.

De Week van de Begraafplaats stond dit jaar in het teken van kunst op de begraafplaats: Tussen Kunst en Kist. Honderd begraafplaatsen organiseerden tal van activiteiten in het kader van het thema.

In november vond de goedbezochte studiedag Marketing & Begraafplaatsen plaats. Een succesvolle dag gezien de positieve reacties in de enquête die na afloop van deze dag werd gehouden.

Ook de LOB-Regiodagen werden goed bezocht. De LOB was te gast op de begraafplaatsen in Almelo, Rheden, Roosendaal en Oegstgeest.

Naast deze activiteiten gaf het Bedrijfsbureau tal van beheerders en consumenten telefonisch en per e-mail antwoord op vragen. Ook werd de pers te woord gestaan. Consulents en bestuursleden waren betrokken bij verschillende overleggen op lokaal en landelijk niveau.

1.1 leden

Op 1 januari 2018 telde de LOB 588 leden. Aan het einde van het verslagjaar waren er 578 leden. Er kwamen zestien opzeggingen binnen (protestants-christelijk 2, rooms-katholiek 7, particulier 1 en gemeenten 2). Vier leden zegden hun lidmaatschap op door een fusie van gemeenten of kerkgenootschappen.

Er meldden zich zeven nieuwe leden aan (gemeenten 2, rooms-katholiek 2, islamitisch 1 en particulier 1). Door de beëindiging van een gemeentelijk samenwerkingsverband meldde zich één gemeente aan.

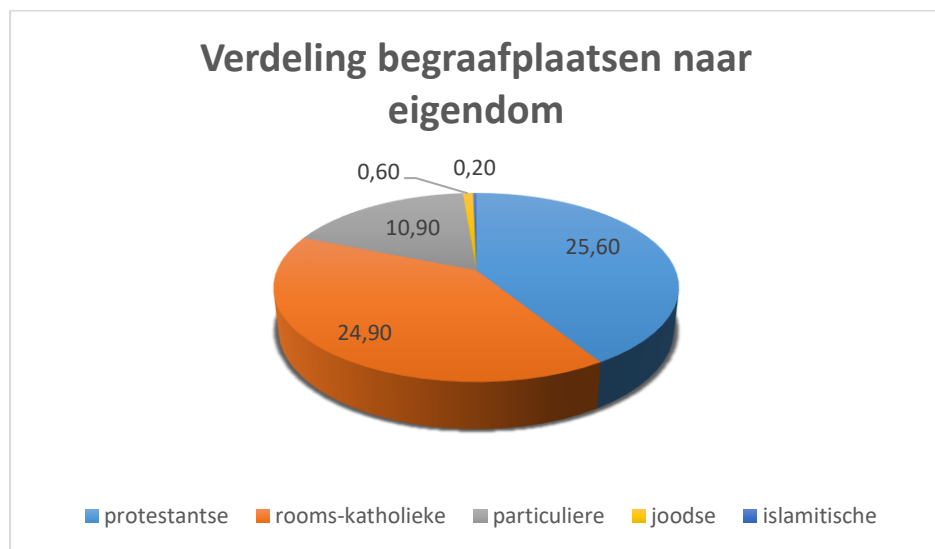

Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen

jaarverslag 2018

De verdeling van leden naar gemeentelijke en bijzondere begraafplaatsen is als volgt:

- 219 gemeentelijke (37,8 %)
- 359 bijzondere (62,2 %)

De bijzondere begraafplaatsen (359) kunnen worden verdeeld in:

- 144 rooms katholieke (24,9 %)
- 148 protestantse (25,6 %)
- 63 particuliere (10,9 %)
- 3 joodse (0,6 %)
- 1 islamitische (0,2%)

1.2 bestuur

In mei 2018 heeft Henry Keizer het voorzitterschap van de LOB tijdelijk neergelegd. Met instemming van de bestuursleden DB en AB neemt Anja Vink de functie van voorzitter waar hetgeen op de ALV van november door de leden werd bekrachtigd.

naam	functie	sinds	einde termijn
Henry Keizer	voorzitter	2012	2020
Anja Vink	secretaris	2014	2022
Jeroen van den Broek	penningmeester	2014	2022
Roel Stapper	bestuurslid	2014	2022
Mieke Verkuil	bestuurslid	2015	2019
Tonnie Homan	bestuurslid	2016	2020
Kees van Tilborg	bestuurslid	2017	2021
Frank L.G. Hamers	bestuurslid	2012	2020

Rooster van aan- en aftreden bestuursleden

Zowel het Dagelijks als het Algemeen Bestuur vergaderden gedurende het verslagjaar vier keer op de vergaderlocatie in Driebergen. Tussentijds werd door het Dagelijks Bestuur drie keer telefonisch vergaderd met de medewerkers van het bedrijfsbureau. *Antropia Cultuur- en Congrescentrum* in Driebergen is sinds 2014 de vaste vergaderlocatie.

Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen

jaarverslag 2018

1.3 bedrijfsbureau

1.3.1 In memoriam Carolien Kerlen

Op maandag 28 mei overleed Carolien Kerlen na een ziekbed van een halfjaar. Vrijwel alle leden hebben weleens contact met haar gehad en ervaren haar als een vriendelijke en enthousiaste vrouw die altijd klaarstond om te helpen.

Zij was de drijvende kracht achter onze nieuwe website die grotendeels door haar is ontworpen en gerealiseerd. Door haar consciëntieuze manier van werken heeft zij ook het interne digitale archief volledig gereorganiseerd. Zij was degene waar wij op organisatorisch vlak volledig konden bouwen.

1.3.2 samenstelling bedrijfsbureau

De samenstelling van het bedrijfsbureau was gedurende het verslagjaar als volgt:

Sinds april 2018 heeft Iris van der Werff de werkzaamheden als managementassistent waargenomen. In juli is zij als managementassistent voor 18 uur per week in dienst getreden bij de LOB.

naam	functie	Aantal uren/week
Carolien Kerlen	managementassistent	24 (tot juni)
Wim van Midwoud	consulent	28
Bartho Hendriksen	consulent	8
Iris van der Werff	managementassistent	18 (vanaf juli)

Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen

jaarverslag 2018

2. kennis, advies en informatie

2.1 digitale vraagbaak

Er zijn in 2018 in totaal 236 vragen (in 2017: 220) gesteld aan het Bedrijfsbureau, waarvan 181 vragen via de e-mail en 55 telefonisch. Van de 181 vragen die per e-mail werden gesteld waren er 125 vragen van leden en 56 van particulieren. Deze vragen zijn per e-mail binnen 24 uur beantwoord. De 55 vragen die telefonisch binnenkwamen zijn in alle gevallen direct afgehandeld.

De vragen van leden gingen over wet- en regelgeving, exploitatie en groen & cultuurtechniek. De meeste particulieren stelden vragen over grafrechten.

2.2 algemene ledenvergaderingen

In 2018 werden twee Algemene Ledenvergaderingen gehouden. De gemiddelde opkomst per bijeenkomst bedroeg vijftig leden. De vergaderingen vonden plaats in *Antropia Cultuur- en Congressentrum* in Driebergen.

Tijdens de **voorjaarsvergadering in april** stonden de aankondiging van de Week van de Begraafplaats 2018, het Jaarverslag 2017 en de Financiën (Jaarrekening 2017) op de agenda.

Aftredend en herkiesbaar was Anja Vink, secretaris en lid Dagelijks Bestuur. Zij werd unaniem door de aanwezige leden herbenoemd.

Ter afsluiting van de vergadering hield Aat Rietveld een presentatie over de gunstige effecten van het houden van bijen op begraafplaatsen.

In de **najaarsvergadering in november** werd aandacht besteed aan de Evaluatie Week van de Begraafplaats 2018, de Studiedag Marketing & Begraafplaatsen en de Begroting 2019. Wim van Midwoud hield een presentatie over de begraafplaatstarieven. Op de agenda stond ook het discussiepunt De ALV in een nieuw jasje.

Aftredend en herkiesbaar waren Roel Stapper, lid Algemeen Bestuur en Jeroen van den Broek, penningmeester en lid Dagelijks Bestuur. Beiden werden unaniem door de aanwezige leden herbenoemd.

Het middagprogramma werd verzorgd door Eduard Huisman, consul-beheerder Joodse begraafplaatsen van het Nederlands-Israëlitisch Kerkgenootschap (NIK). Hij sprak over beheer en behoud van Joodse begraafplaatsen in Nederland.

2.3 regionale bijeenkomsten

Rondleiding op begraafplaats Heiderust in Rheden

Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen

jaarverslag 2018

De regionale bijeenkomsten (Regiodagen) zijn een belangrijk platform voor onderlinge contacten en uitwisseling van kennis en informatie voor zowel beheerders en bestuurders van begraafplaatsen als medewerkers van het Bedrijfsbureau. Ook in 2018 werden deze bijeenkomsten goed bezocht door de leden.

In 2018 vonden vier regionale bijeenkomsten plaats:

- Begraafplaats Groenendaal in Almelo (5 april)
- Begraafplaats Heiderust in Rheden (15 mei)
- Begraafplaats Zegestede in Roosendaal (28 augustus)
- Begraafplaats Groene Kerk in Oegstgeest (11 oktober)

Vast programmaonderdeel op deze dagen is ‘mededelingen van en vragen aan de LOB-consulent’. Daarnaast staat het onderwerp *Kwaliteit op begraafplaatsen* tijdens elke bijeenkomst op de agenda. Het middagprogramma bestaat uit een rondwandeling over de begraafplaats. De dag wordt afgesloten door een netwerkborrel.

2.4 kwaliteitszorg

De kwaliteitszorg blijft ook in de beleidsperiode 2018-2022 een belangrijk aandachtspunt. De kwaliteitszorg is niet alleen een zaak van de leden, maar ook de LOB zelf dient haar eigen kwaliteitsniveau te bezien en te verbeteren. Tijdens vergaderingen, regiobijeenkomsten en in het vakblad De Begraafplaats werd regelmatig aandacht besteed aan dit beleidspunt. In het verslagjaar werd gestart met de voorbereiding voor de uitvoering van Kwaliteitstoets 2.0.

2.5 Week van de Begraafplaats: Tussen Kunst en Kist

In 2018 werd de Week van de Begraafplaats gehouden van 26 mei-3 juni. Het thema voor dit jaar was Tussen Kunst en Kist. De Week is een initiatief van de Association of Significant Cemeteries in Europe (ASCE) en wordt in Nederland gefaciliteerd door de Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen (LOB), stichting Terebinth en de Branche Vereniging Ondernemers Begraafplaatsen (BVOB). Doel van de Week is positieve aandacht te genereren voor begraven en begraafplaatsen.

In 2018 namen 71 organisaties met 90 begraafplaatsen (2017: 69) deel aan de Week (64 lid LOB en 7 lid stichting Terebinth). Tezamen organiseerden zij 295 activiteiten (2017: 208) die 5400 (2017: 4000) bezoekers trokken. De site www.weekvandebegraafplaats.nl telde ruim 19.000 bezoekers. Op Facebook en Twitter werden advertenties voor de Week geplaatst.

In 2018 vonden de eerste bijeenkomsten plaats waarin vijf jaar Week van de Begraafplaats werd geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie werd besloten de Week voort te zetten maar waar nodig aan te passen.

Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen

jaarverslag 2018

2.6 LOB-studiedag

Op 8 november werd in het Congrescentrum Antropia in Driebergen de LOB-studiedag Begraafplaatsen & Marketing gehouden. Ruim zestig aanwezigen luisterden naar lezingen van:

- Marieke van der Weiden (funeral futurist) over Trends in de uitvaartwereld en de toekomst van de

begraafplaatsen,

- Gé Peterink (directeur Natuurbegraafplaats Weverslo) over Marketing begint in de ziel van de organisatie, natuurbegraafplaatsen en marketing,
- Wim van Oort (trainer) over In vijf stappen naar een succesvol marketingbeleid.
- De dag werd afgesloten door een forumdiscussie tussen de sprekers en de aanwezigen onder leiding van dagvoorzitter Roel Stapper.

2.7 vakblad

Het vakblad **De Begraafplaats** is tezamen met de website (www.begraafplaats.nl) het belangrijkste medium van de LOB. Het blad wordt uitgegeven door de LOB, maar heeft een onafhankelijke redactie. De inhoud bestaat voor een groot deel uit nieuwsberichten, achtergrondinformatie, profielen van begraafplaatsen, interviews, columns en de veelgelezen

juridische vraagbaak. De *LOB-nieuwspagina's* besteedden aandacht aan de zaken waarmee bestuur en bedrijfsbureau bezig zijn.

De redactie van *De Begraafplaats* bestond in 2018 uit: Anja Krabben (hoofdredacteur), Pauline Prior, Anja Vink en Wim van Midwoud.

De advertentie-inkomsten waren in 2018 7% minder dan in 2017.

Naast vier reguliere nummers verschenen er in 2018 ook twee themanummers:

- Asbestemmingen, inspirerende voorbeelden (augustus 2018)
- Rust (december 2018)

Het blad wordt verstuurd naar de leden van de LOB, relaties en abonnees. De oplage bedraagt 1850 exemplaren.

2.8 website

In 2017 werd de vernieuwde website van de LOB (www.begraafplaats.nl) gelanceerd. Op deze site beschikken de leden over een eigen pagina waarop adresgegevens en informatie over de begraafplaats (soorten graven, grafkosten) te vinden zijn. Bij ruim achthonderd begraafplaatsen staan minimaal de grafkosten ingevuld. Dat is de helft van de tot nu toe geregistreerde begraafplaatsen op de site.

Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen

jaarverslag 2018

De website heeft een afgeschermd deel waar LOB-leden middels een wachtwoord het LOB-nieuws, de Vraag & Antwoord-rubriek, agenda, dossiers etc. kunnen raadplegen.

2.9 overige publicaties, pers en media

In 2018 stond de LOB diverse media te woord over actuele onderwerpen, ontwikkelingen en nieuwsitems op het gebied van begraafplaatsen. In veel gevallen wordt de LOB als brancheorganisatie gevraagd hierop commentaar te leveren.

In 2018 zijn 73 (2017: 73) exemplaren van de onderstaande **LOB-publicaties** verkocht:

Grafadministratie	9
Opgraven en Ruimen	36
Kostendekkend begraven	0
Islamitisch begraven	1
Begraven en Begraafplaatsen	9
Arbo handleiding	12
De Begraafplaats als cultuurbezit (digitaal)	6

2.10 grafkostenonderzoek

In 2013 heeft de LOB besloten niet langer een eigen grafkostenonderzoek uit te voeren. Met ingang van 2017 kunnen leden via de vernieuwde website hun begraafplaats(en) met de bijbehorende faciliteiten en soorten en typen graven online plaatsen inclusief de vanaf-prijzen van de diverse grafsoorten. Het Bedrijfsbureau heeft de cijfers geanalyseerd en deze op de ALV in november gepresenteerd.

Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen

jaarverslag 2018

3. belangenbehartiging en vertegenwoordiging

De LOB had ook in 2018 contact met andere branche- en belangenorganisaties, zoals de *Landelijke Vereniging van Crematoria (LVC)*, de *Branche Vereniging Ondernemers Begraafplaatsen (BVOB)*, de *Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)*, *stichting Terebinth*, *Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE)*, *Van Oort & Ros*, *Groepipunt (Zone.college)* en *IPC Groene Ruimte*.

In het kader van de aanpassingen op de *Wet op de lijkbezorging (Wlb)* heeft de LOB overlegd met Monica den Boer (lid Tweede Kamer voor D66) over diverse aandachtspunten die de LOB van belang vindt voor de actualisering van de wet.

3.1 ombudsman

De LOB is aangesloten bij *Stichting Klachteninstituut Uitvaartwezen (SKU)*, www.ombudsmanuitvaartwezen.nl). Deze onafhankelijke stichting behandelt klachten van consumenten over een uitvaart en doet daarover bindende uitspraken. Mevrouw mr. M.E.T. Schellekens bekleedt sinds 1 januari 2015 de functie van Ombudsman Uitvaartwezen.

In 2018 heeft de SKU 13 klachten (2017: 16 klachten) behandeld waarvan 4 klachten over begraafplaatsen die aangesloten zijn bij de LOB.

3.2 natuurbegraafplaatsen

Natuurbegraafplaatsen zijn nieuwswaardig. In de media werd vooral geschreven over de plannen voor de aanleg van een nieuwe natuurbegraafplaats op een landgoed en/of in een bosperceel.

Natuurbegraafplaats Heidepol in Arnhem

Elf natuurbegraafplaatsen, waarvan drie in oprichting, hebben zich verenigd in de *Branchevereniging Natuurbegraafplaatsen Nederland (Branan)*, www.branan.nu). Een van de zeven toetredingscriteria is dat de natuurbegraafplaats aangesloten is bij de LOB.

Eind 2018 telde Nederland achttien natuurbegraafplaatsen. Daarnaast zijn er diverse initiatieven voor de aanleg van nieuwe natuurbegraafplaatsen. Het aantal natuurbegraafplaatsen maakt 0,3% uit van het totale aantal begraafplaatsen in Nederland. Het aantal begravingen op natuurbegraafplaatsen verdubbelt zich per twee jaar.

3.3 tot slot

- De website (www.begraafplaats.nl) speelt een belangrijke rol in de voorlichting naar de consument over begraven in het algemeen en begraafplaatsen in het bijzonder. Het besloten deel van de website (Home leden) geeft toegang tot nieuwsberichten, de LOB-agenda, dossiers (werkprocessen, voorbeeldbrieven, wet- en regelgeving en modelverordening of reglementen, vergaderdocumenten) en de rubriek Vraag en Antwoord.
- Beheerders kunnen door het invullen van hun eigen pagina hun begraafplaats(en) en faciliteiten zichtbaar maken voor een groot publiek. Deze pagina's beschikken over een eigen webadres (url).
- Uitwerken en realiseren van het kwaliteitszorgsysteem 2.0 waarbij ook de eigen LOB-organisatie wordt doorgelicht. De checklist duurzaamheid wordt opgenomen in Kwaliteitszorg 2.0.
- De Week van de Begraafplaats wordt voortgezet in 2019. De LOB zal zich meer richten op de landelijke publiciteit; daarvoor wordt een professioneel bureau ingeschakeld.

Asbestemming op begraafplaats Orthen in 's-Hertogenbosch